

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XXXI. Gregorius IX. Maioris Ecclesiæ, & a Christianitatis Decano, &
Archid. Lincon.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

CAPVT XXXI.

Gregorius IX. *Maiores Ecclesie, & Christianitatis Decano,*
Archid. Lincon.

DVdum inter Priorem & Conventum de ^b Butele ex parte una; & Priorissam, & moniales de Campesse, ex alia, super decimis lite mota. *Et infra:* De consilio fratrum nostrorum decernimus juri predictorum Prioris, & Conventus super decimis ^c novalium, in quarum erant possessione tempore illo, quo indulgentia Apostolica impetrata fuerunt a parte altera de decimis novalium non solvendis, non debere per eas non facientes de hoc aliquam mentionem prejudicium generari.

NOTÆ.

^a *Christianitatis Decano.*) De hoc Decano Lincon. Ecclesie egi supra in cap. cum capella.

^b *Butele.*) De *Busellia*, legendum est, ut habetur in cap. dilecta 10. de except. ubi mentio fit hujus controversie, & ibi notavi ex Pennoto, monasteria, de quibus in presenti, esse in diocesi Linconensi Angliæ: cum enim Prior, & Canonici de *Busellia* peterent a monialibus de *Campesse* decimas de prædiis novalibus; illa autem intenderent similes decimas se non debere, causa disceptata fuit coram iudicibus delegatis, de quibus in dict. cap. dilecta. Sed interim moniales novum impetrarunt privilegium, ut de prædiis novalibus decimas non persolverent; cujus virtute intendebant, decimas jam solvi consuetas monachis de prædiis novalibus tempore hujus privilegii, præstare ipsis non teneri. Consultus Gregorius IX. decrevit, privilegium hoc nullam faciens mentionem de decimis ex novalibus jam perceptis a monachis, non prodesse monialibus, nec præjudicare Priori & monachis, quominus decimas de novalibus jam possessas exigere possent.

^c *Novalium.*) Novale jure civili dicitur terra præcisâ, quæ anno præterito cessavit, l. silva, §. penult. ff. de v. s. vel silva, quæ arboribus exstirpatis ad cultum redigitur, l. ult. §. pen. ff. de termino moto. Faciunt D. Isidorus lib. 1. §. etymol. cap. 13. ibi: *Novalis ager est primùm proficissus, sive qui alternis annis vacat, novandarum sibi virium causa.* Varro lib. 4. de lingua Latina, ibi: *Ager rescibilis, qui restituitur, ac rescitur quotannis, contra qui intermititur, à novando novalis.* In hac decimarum tractatione novalem decimis agrum nunc primùm præcisum, & de novo ad cultum redactum; de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuerit, cap. 1. cap. qui per novale 21. de v. s. docuerunt Petrus Gregorius lib. 1. syntag. cap. 2. num. 2. & lib. 1. partit. tit. 2. §. cap. 3. Moneta de decimis cap. 4. q. 3. Bosquetus in notis ad Innoc. III. lib. 2. regest. 14. epist. 61. Harum novalium mentio fit in cap. finali, ut lite pendente, cap. ex parte 10. c. ad audientiam 12. cap. quoniam 13. cap. tua 25. §. finali, cap. ex parte 27. cap. cum contingat 29. de decimis, cap. 2. in princip. & §. 1. eod. tit. lib. 6. c. consultationi 32. hoc tit. Si enim in presenti tractatu novale acciperetur pro ut sumitur in jure civili, parochis magnum prejudicium sequeretur ex privilegio concessio regularibus non solvendi decimas de prædiis novalibus: quare novale semper accipitur pro prædio noviter culto, & cujus cultura non extat memoria.

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. V.

COMMENTARIUM.

EX hoc textu communiter deducitur, privilegium non solvendi decimas ex prædiis novalibus non extendi ad novalia, in quibus jam alter jus percipiendi decimas habebat, nisi eorum expressa mentio fiat. Quod firmari potest ex cap. cum ordinem 6. de rescript. cap. final. ut lite pendente, cap. causam 19. junctâ Glosâ verbo Noviter, de testibus, cap. cum olim 18. cap. veniens 19. de prescript. cap. cum olim 12. de re judic. cap. cum nostris 6. de concess. præb. cap. ex parte 27. de decimis. Et fulcitur eâ maximâ ratione, nam privilegium juri alterius nocens debet strictè interpretari, ut quantum minus præjudicium afferat, cap. cum olim 6. cap. dilectus 8. de consuet. dict. cap. tua, §. final. de decim. c. statuto 2. in princip. eod. tit. in 6. & cum tale privilegium posset intelligi de terris, quæ nondum sunt redactæ ad culturam, ex quibus nullum, vel modicum sequitur præjudicium, dicto cap. quid per novale. de v. s. non debet extendi ad prædia jam redacta ad culturam tempore impetrati privilegii, in quibus tertius jus exigendi decimas habebat, ne ipsi irrogetur præjudicium præter Pontificis intentionem, qui in concessione privilegii non censetur voluisse detrudere juri alterius, cap. super eo, de offic. deleg. cap. ex tuarum 5. de auctorit. & usu pallii, cap. in his, hoc tit. l. 2. §. merito, ff. ne quid in loco publico, l. impuberum, ff. de administr. tut. l. nec ausus, Cod. de emancipat. liber. quia dum in tali privilegio non fit mentio presentium novalium, creditur privilegium per subreptionem impetratum, cap. cum nostris, de concess. præb. & subreptio vitiat privilegia, sicut alia rescripta, cap. quod super, de fide instrum. cap. dudum, de præb. lib. 6. cap. 1. & finali, de fil. presbyt. eod. lib. l. 1. de natalibus restituendis, l. etsi non cognitio, Cod. si contra jus: quare secundum privilegium, si primi mentionem non faciat, illud non revocat, cap. cum ordinem, de rescript. cap. cum olim, cap. veniens, de prescript. cap. ex parte, de capellis monach. l. Decurionibus, Cod. de silentiariis, lib. 12. l. prædia, Cod. de locat. prædior. civit. eod. lib. creditur enim circumventus Princeps, neque eum habere voluntatem illud revocandi, cap. cum olim, ibi: *Sicut credimus, de re judicata.* Docent Menochius lib. 6. de presumpt. presump. 40. à num. 2. Castillo lib. 6. contrav. cap. 36. num. 7. Unde in presenti casu cum Prior, & Canonici de *Busellia* ratione privilegii decimas perciperent etiam de prædiis novalibus à monialibus jam ex cultis, privilegium impetratum ab ipsis monialibus non solvendi decimas ex novalibus non affert prejudicium monachis, nec eorum privilegio derogat. Accedit nam in presenti casu his pen-

X x 2

debat

dabat inter ipsos super decimis; sed privilegium impetratum lite pendente, ejusque non facta mentione, nullum est, *cap. final. ut lit. pendente. cap. causam, quæ de restibus. Cenedus ad Decret. collect. 53.* Ergo ex hoc etiam capite privilegium in præfenti à monialibus impetratum nullum erat.

4.

Nec obstabit si dicas privilegium exemptionis à solutione decimarum, extendi etiam ad prædia, in quibus alii percipiebant decimas tempore concessi privilegii, etsi ulla mentio non fiat talis possessionis; quia decimæ semper possidentur ab aliquo, saltem ab Ecclesia parochiali, cui de jure communi debentur, *cap. questi, cap. statuimus, cap. in sacris 16. quest. 1. cap. ab Apostolica, cap. cum contingat, cap. cum in tua, cap. quoniam, de decimis, ubi probavi, cap. final. de Parochiis, cap. penult. de restit. spol. lib. 6.* Et cum Pontifex concedit talem exemptionem, nullam facit mentionem possessionis parochialis; immò & tale privilegium extenditur ad prædia postea exculta, *cap. ex parte, el. 1. cap. ad audientiam, de decimis, de quibus Pon-*

tifex non cogitavit; ergo quia privilegium extenditur cum tertii præjudicio. Nam respondendum est, in præfenti textu agi de privilegio exemptionis à decimis novalium, quod non extenditur ad decimas jam possessas, quia non censetur novales ex quo prædia redacta fuerunt ad culturam; licet prædia ipsa semper novalia dicantur, *cap. consultationi 32. hoc tit.* At verò cum privilegium generaliter concedatur non solvendi decimas ex agris jam cultis, creditur Pontifici satis notam fuisse possessionem, quam parochi jure communi habent; & sic per consequens Pontificem illi velle derogare: quare si jus exigendi similes decimas, non ordinarium, sed extraordinarium virtute privilegii, consuetudinis, aut præscriptionis alicui competat, non censetur derogatum, quia non præsumitur in dubio Pontificem revocare jus, quod ignorat, *cap. super eo, de offic. deleg. docet Covar. lib. 1. var. cap. 17. n. 14.* annectenda sunt huic commentario omnia, quæ adduxi in *cap. final. ut lit. pendente.*

CAPUT XXXII.

a Idem

Quidam (sicut asseris) in privilegiatorum fraternitate recepti, nolunt tibi de jure Episcopalis respondere. Verum quamdiu hujusmodi fratres moram in domibus suis fecerint, eos compellere poteris ad dicta jura tibi integrè persolvenda.

NOTÆ.

a Idem.) Gregorius IX. videlicet, cujus epistolis cum careamus, cognoscere non pos-

sumus, cui Prælati in præfenti referbat; quod verò in præfenti docet, exposui in *cap. 3. §. de confratribus, hoc tit.*

CAPUT XXIII.

Idem a Arelaten. Capitulo.

Consultationi vestræ breviter respondemus, quod terra, de qua non extat memoria, quod aliquando culta fuisset, redacta per religiosos viros noviter ad culturam, perpetuò debet, quoad immunitatem de non solvendis decimis, novalium jure censerit. Cum alias nonnunquam contingeret indulgentiam de novalibus plus eis dispendii, quam utilitatis adferre.

NOTÆ.

r. a Arelaten.) De Arelaten. diocesi egi in *cap. 16. de offic. deleg. & quid novale dicitur, exposui supra proximo commentario.* In præfenti tantum docet Gregorius, prædium novale semper novale manere, id est, quod si alicui concedatur exemptio à solutione decimarum de prædiis novalibus, & ipse prædia noviter propriis manibus excolat, nunquam de tali prædio decimas solvere teneatur; nam privilegium à Principe

concessum decet esse mansurum, *cap. privilegia 25. quest. 2. regulà Decret. de regul. jur. lib. 6.* aliàs si primo anno tantum prædium novale diceretur, novale privilegium potius damnium, quam commodum asferret; nam qui prædium novale magnis sumptibus ad culturam redegit, sequentibus annis teneretur ex eo decimas persolvere; unde ut privilegium juxta naturam suam commodum asferat, rectè docet Gregorius in præfenti, prædium novale semper novale manere.